

APRITES EKONOMIKAS IESPĒJAS

JĀNIS BRIZGA, BIEDRĪBA «ZAĻĀ BRĪVĪBA»

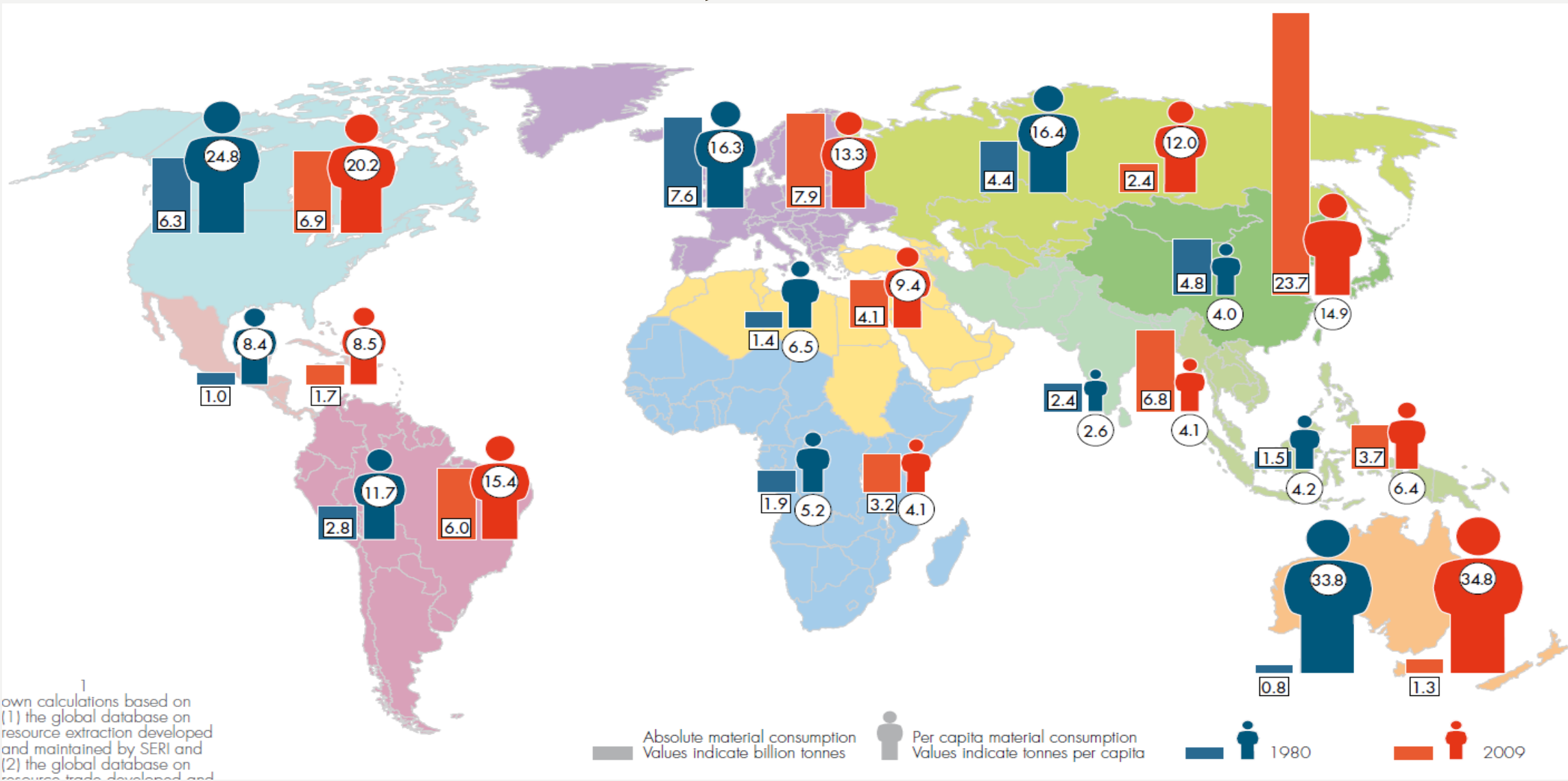

Zaļā Brīvība
www.zalabriviba.lv

IDEĀLA SITUĀCIJA

- Atkritumiem vidē jānonāk **nepārsniedzot ekosistēmu absorbcijas spējas**.
- Visiem atkritumiem ir jābūt **bioloģiski noārdāmiem** / kompostējamiem
- Ja tie nav bioloģiski noārdāmi, tiem jābūt **inertiem** un tie nedrīkst būt toksiski.
- ...
- Diemžēl liela daļa produktu nav bioloģiski noārdāmi vai inerti, bet satur toksiskas un bioakumulatīvas vielas.

RESURSU PATĒRIŅŠ PASAULĒ

own calculations based on
 (1) the global database on
 resource extraction developed
 and maintained by SERI and
 (2) the global database on
 resource trade developed and

Absolute material consumption
 Values indicate billion tonnes

Per capita material consumption
 Values indicate tonnes per capita

1980

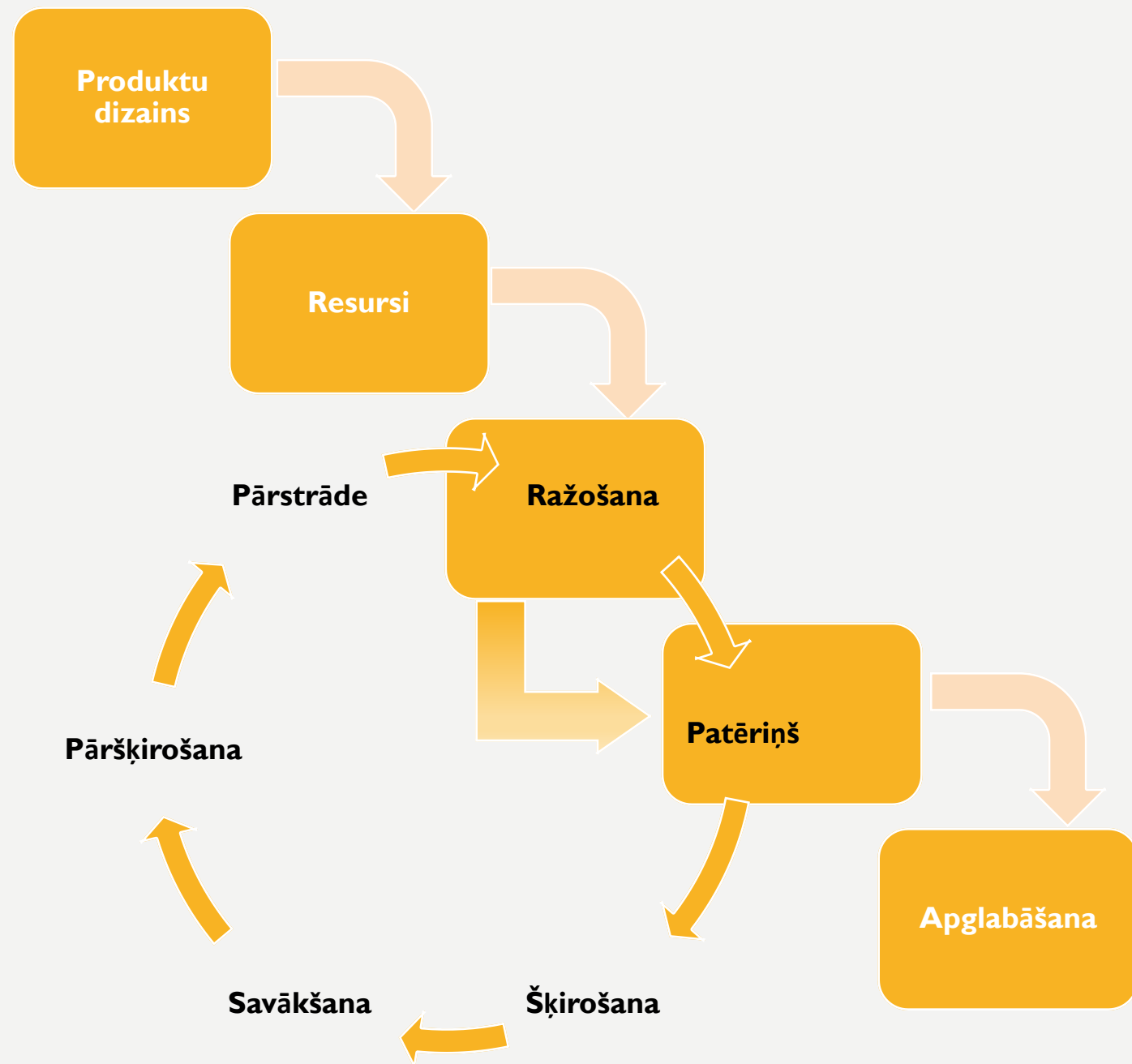
2009

VAJADZĪBA PĒC JAUNAS EKONOMIKAS

- Resursu noplicināšana
- Ekosistēmu degradācija
- Nevienlīdzība
- ....
- Ekonomikai jābūt vidi saudzējošai, taisnīgai un efektīvai – solidaritātes ekonomika

APRITES UN LINEĀRĀ EKONOMIKA

APRITES EKONOMIKAS IEROBEŽOJUMI

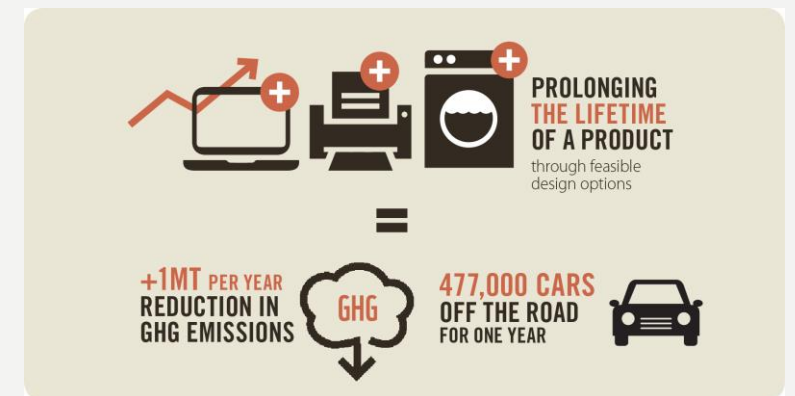
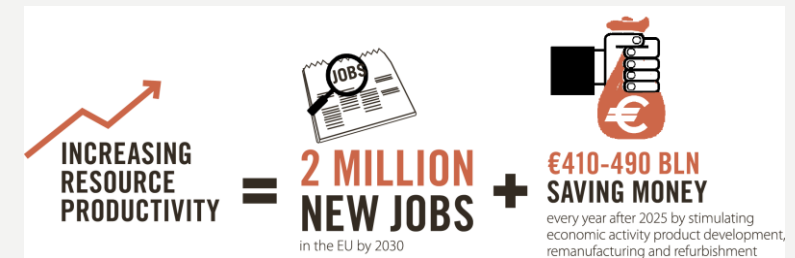
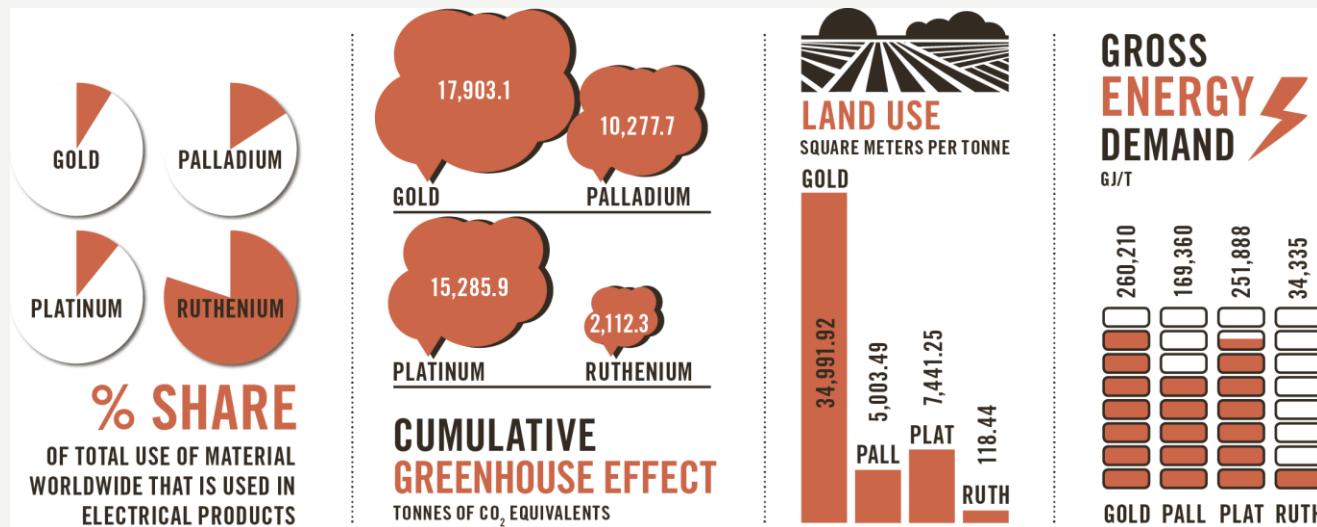
- sistēmā ir pastāvīgi zudumi (2. termodinamikas likums)
- netiek risināts mēroga efekts – arvien pieaugošās resursu plūsmas
- dažus materiālus ir ļoti grūti atgūt un pārstrādāt

APRITES EKONOMIKA – LIELS SOLIS UZ PRIEKŠU

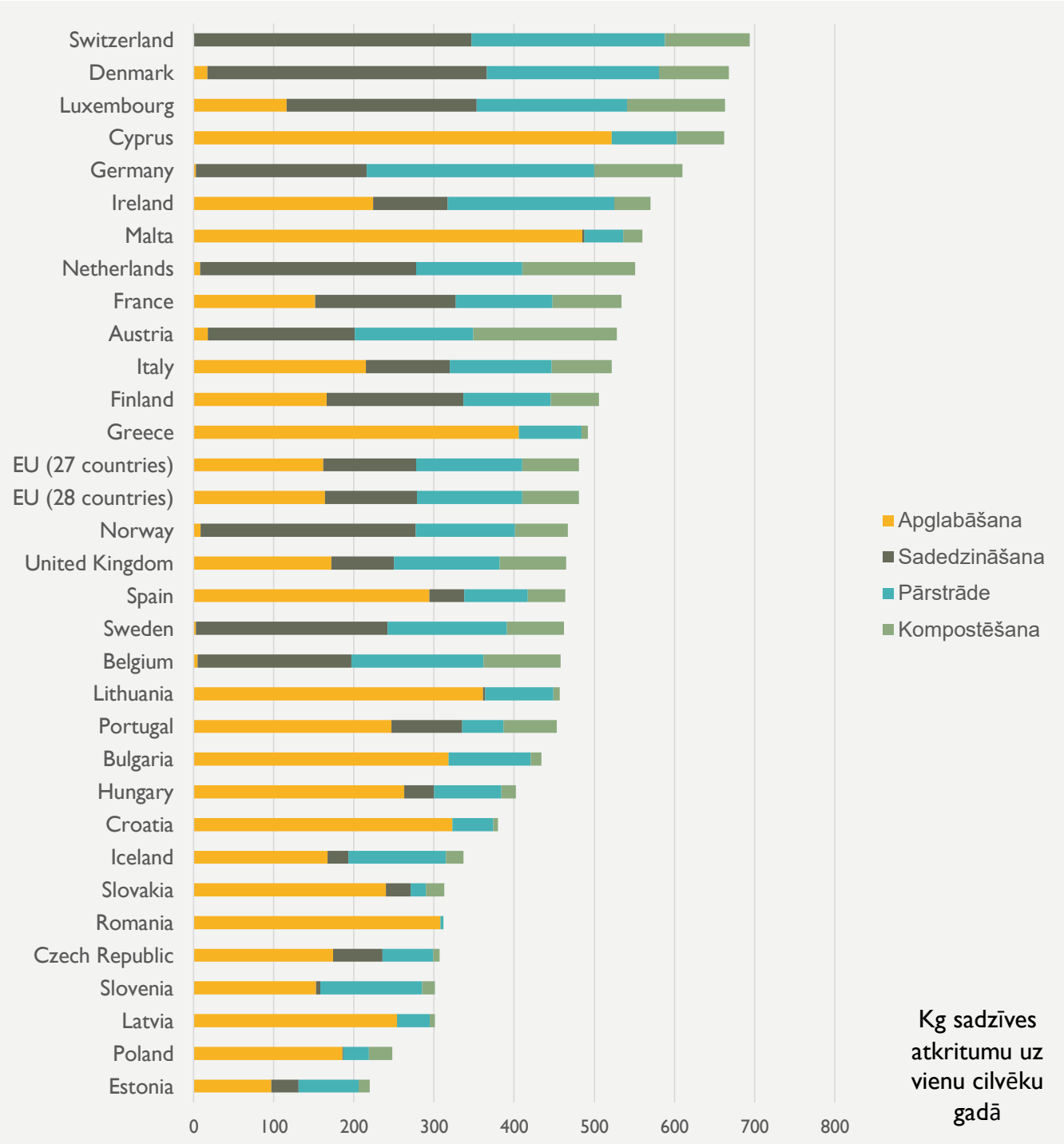
Bet

- vājāki atkritumu mērķi
- kavēšanās ar jaunā Ekodizaina un energoproduktu marķējuma regulējuma izstrādi
- atkritumu un resursu samazināšana – galvenā prioritāte
- monitoringa sistēmai jābūt vērstai uz absolūtu resursu samazināšanu

PARADIGMU MAIŅA

**No noglabāšanas uz pārstrādi -
cirkulārā ekonomika**
**No pārstrādes uz
samazināšanu – ekoloģiskā
ekonomika**

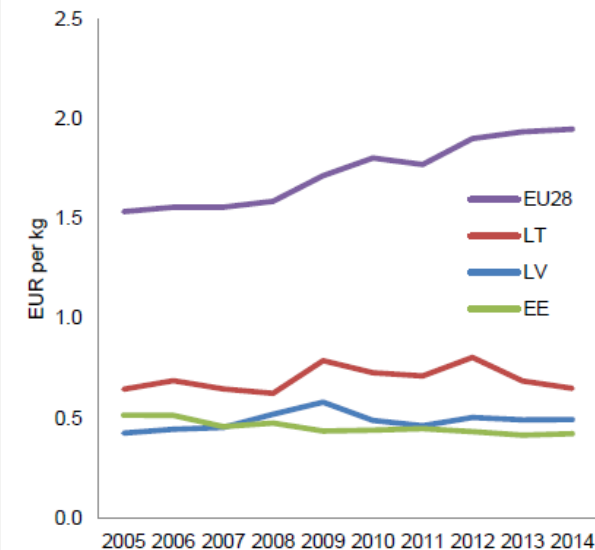

RESURSU PRODUKTIVITĀTE LATVIJĀ

- **Latvijas** ekonomika ir lielā mērā atkarīga no resursiem (jāskatās kas ir galvenās plūsmas elementi, bet domāju koksne, būvmateriāli, lauksaimniecības produkcija – tas varētu skaidrot šo atkarību)
- **Latvijas ekonomikai ir zema resursu produktivitāte** - EUR 0.49 / kg (ES - EUR 2 / kg) un tā ļoti lēni uzlabojas.
- **Latvijā** ir arī salīdzinoši liels resursu patēriņš uz vienu iedzīvotāju.

Graph 2.5.8: Resource productivity

(1) Resource productivity is GDP divided by domestic material consumption, which represents the annual quantity of raw materials extracted from the domestic territory of the focal economy, plus all physical imports minus all physical exports.

Source: Eurostat

APRITES EKONOMIKAS UZDEVUMI

1. Atkritumu un resursu plūsmas samazināšana

2. Progresā novērtēšana

- Labāka atkritumu uzskaitē
- Jānosaka izmērāmi mērķi (arī valstu līmenī), kas nodrošina absolūto resursu patēriņa atsaisti no ekonomiskās izaugsmes

3. Produktu dizains

- Ekodizaina prasības attiecināt uz enerģiju patērējošiem produktiem

4. Bīstamās vielas

- Izskaut bīstamās vielas jau produkta dizaina stadijā
- Jāmarķē pārstrādātie produkti, kas var saturēt bīstamas vielas, piem., ftalātu.

5. Produktu ilgmūžība

- promoting reparability, durability and improved transparency and cooperation throughout the value chain.

6. Ekonomiskie instrumenti: Zaļā budžeta reforma un Zaļais iepirkums

PALDIES

- Jānis Brizga
  - Zaļā brīvība
  - janis@zalabriviba.lv
-
- "Sociālā un solidaritātes ekonomika kā attīstības pieeja ilgtspējai Eiropas gadā attīstībai un turpmāk"
  - https://youtu.be/bAaXBe0_FKQ